

DET TALADE ORDET GÄLLER

Vänner,

Jag vill börja med att tacka er för ert viktiga arbete för freden och för att göra världen bättre.

I dessa dystra tider är det hoppfullt att samlas i det gemensamma engagemanget för freden.

Vi befinner oss i en mycket svår och farlig situation, men även i detta måste vi blicka framåt.

Framåt mot en bättre värld, en bättre framtid.

Idag vill jag därför prata om varför säkerheten är gemensam och kollektiv.

Varför inte bara krig och konflikter hotar vår säkerhet, utan också klimatkrisen, ojämlikheten och demokratin.

Jag vill prata om hur och varför dessa bara går att lösa tillsammans, globalt. Att vi alla delar samma öde.

I över ett år har Vladimir Putin och den ryska politiska ledningen fört ett avskyvärt krig.

Städer ligger i ruiner. Skolor, bostäder och parker är sönderbombade av Rysslands aggressiva anfall.

”Döda mig om min bebis dör” säger en ukrainsk kvinna som föder barn medan bomberna faller utanför sjukhuset.

Pappor tvingas säga farväl till sina barn, för att sedan ge sig ut till fronten. Till skyttegravar och slagfälten där de bekämpar de aggressiva ryska attackerna. Många av dem får aldrig återse sina älskade barn.

Kvinnor våldtas.

Unga män lemlästas.

Barn kidnappas.

Människor förlorar familjemedlemmar, släktingar och vänner.

Ett nytt, mörkt, kapitel skrivs just nu i Europas historia.

Krig skapar helveten på jorden.

I Ukraina.

I Jemen, Syrien, Sydsudan och Etiopien.

Putin och den ryska politiska ledningen bär det yttersta ansvaret för kriget, för krigsbrotten, för attackerna mot barn och civila i Ukraina.

Jag hoppas att de en dag ska få svara för sina krigsbrott.

Jag hoppas att de en dag ska tvingas ta sitt ansvar.

Rättvisa ska skipas rättsligt.

Men en sak står redan klar: historiens dom kommer att falla tungt på Putin och den politiska ledningen i Ryssland!

Eller som Olof Palme sa när han fördömde den sovjetiska invasionen av Tjeckoslovakien 1968.

Jag citerar.

“Folkens längtan efter frihet kan icke nedslås med våld. Den kommer att leva och den kommer att segra”.

Slut på citat.

Vänner,

Fred är också mer än frånvaro av krig.

Fred är att få leva i ett fritt och öppet samhälle.

Det är i grunden en fråga om människovärdet.

Förutsättningarna för freden ser olika ut och kan därmed kräva olika insatser vid olika tidpunkter.

Låt mig ta det fasansfulla anfallskriget mot Ukraina som exempel.

Ukraina angrips av en främmande makt, Ryssland, för att de vill använda alla länders rätt - att fritt och demokratiskt få välja sin väg, sin framtid.

Och Putin är rädd! Han är rädd för att Ukraina ska bli en förebild för den ryska befolkningen. En förebild för demokrati och frihet!

Ukrainas försvar är därför inte enbart en fråga om att försvara landets suveränitet och självständighet,

det är en fråga om demokrati, om vilken framtid vår omvärld ska möta.

Det är därför demokratin och människovärdet är så viktigt att försvara, för utan den, blir det heller ingen fred. Med andra ord: Ryssland får inte vinna kriget, för då har vi ingen riktig fred.

Vänner,

Det mest akuta nu är att Rysslands krigföring ska upphöra.

Det är helt och hållet Ryssland som är ansvarig för att kriget ska ta slut.

Ukraina ska få den hjälp de behöver för att kunna försvara sig, sitt land och sin befolkning.

Deras kamp är en kamp för folkrätten och demokratin.

Deras kamp är därför vår gemensamma kamp.

Vi ska slåss för freden och demokratin nu men den dag striden är vunnen, då måste fredsprojektet vara utstakat.

Därför måste vi också hålla blicken bortom horisonten och formulerar en vision om en bättre framtid, även i tider av akuta kriser.

När framtidsdrömmar och visioner har ersatts av nostalgi, nationalism och populism måste progressiva krafter göra det motsatta.

Istället för att idealisera det förflutna, måste vi få människor att längta efter framtiden!

Alla goda krafter behöver samlas, framtiden tillhör oss, den är vår att bestämma över!

Eller som Martin Luther King sa,

jag citerar

“Vi måste bruka vårt förstånd till att lika rigoröst planera för fred, som vi har gjort det för krig.”

Slut på citat.

**Ja, vi måste alltid vara förberedda på det värsta,
men vi måste vara lika duktiga på att planera för det bästa - freden.
Och det är med demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter som
vi bygger en långsiktigt hållbar fred!**

**För 40 år sedan var en hel värld drabbad av krigets spänningar och
hot om kärnvapenkrig.**

**Under denna tid lanserade Olof Palme begreppet *gemensam
säkerhet*.**

**Idén är att det är med internationellt samarbete och dialog som vi
kan uppnå gemensam säkerhet.**

Att ett kärnvapenkrig aldrig kan vinnas.

**Att länder och människor enbart kan känna sig säkra när andra
länder och människor känner sig säkra.**

Att vi delar samma värld och är därmed beroende av varandra.

**40 år efter Palmekommissionens rapport om gemensam säkerhet
lanserade Palmecentret, världsfacket ITUC och International Peace
Bureau (IPB) förra året initiativet som kallas Common Security
2022.**

**Med avstamp i Palmes begrepp om gemensam säkerhet analyserar
man mänsklighetens utmaningar och hot idag.**

Rapporten lanserades strax före krigsutbrottet. Men Rysslands anfallskrig mot Ukraina, gjorde bara rapportens slutsatser än mer angelägna.

Nu är spänningarna åter starka och hotet om kärnvapen skrämmer en hel värld.

Då blir det än en gång tydligt att världens säkerhet är gemensam och behovet av globalt samarbete blir än mer tydligt.

Jag har förmånen att tillsammans med Ellen Johnson Sirleaf från Liberia leda FN:s högnivåpanel för effektivare multilateralism.

Vi har identifierat sex nödvändiga förändringar i det multilaterala samarbetet.

En sådan förändring vi ser behovet av är en mer rättvis, kollektiv säkerhetsordning.

Låt mig först ta upp den akuta frågan om kärnvapen.

En värld där hotet om kärnvapen hänger över oss kan aldrig bli säker, av den enkla anledningen att kärnvapens konsekvenser är förödande.

Vi har mycket kort om tid på oss. Hotet från kärnvapen är en fråga om timmar, dagar, månader. Hotet är omedelbart, det hänger alltid över oss.

Att Ryssland nu talar om att utveckla taktiska kärnvapen är mycket oroväckande. Det går inte att föra ett begränsat kärnvapenkrig.

Vi har helt enkelt inget val än att arbeta för en kärnvapenfri värld!

**Precis som klimatkrisen är kärnvapnens konsekvenser
oåterkalleliga.**

**Det är oacceptabelt att ett antal stater skrämmer en helt värld med
hjälp av kärnvapen. Som utsätter en hel mänsklighet för de för
kärnvapnens enorma risker.**

**Av samma anledning som vi måste kämpa för klimatomställningen,
måste vi också arbeta för en kärnvapenfri värld! Det är en fråga om
vilken värld vi vill ge våra barn och framtida generationer!**

En värld med kärnvapen kan helt enkelt inte bli en säker värld!

Vänner,

**Det är inte bara krig och kärnvapen som utgör ett hot mot vår
gemensamma säkerhet.**

**Även klimatkrisen, pandemier, skenande ojämlikhet, ökad
nationalism och nedmonteringen av demokratin utgör alla hot mot
mänskligheten.**

**De är farliga var och en för sig,
men tillsammans blir de en mycket ödesdiger blandning.**

**På samma sätt som kriserna inte kan hanteras var och en för sig,
kan vi inte varje land hantera kriserna i sin del av världen.**

Det krävs mer globalt samarbete.

Precis som för 40 år sedan är vår säkerhet gemensam!

Jag skulle särskilt lyfta tre av dessa hot;

- **klimatkrisen**
- **den ökade ojämlikheten**
- **och nedmonteringen av demokratin.**

Det finns en helt avgörande fråga för barnen och för kommande generationer – och det är klimatkrisen.

Det är vår gemensamma stora ödesfråga.

I måndags kom den nya IPCC-rapporten. Den konstaterar det vi redan vetat sen länge: läget är mycket akut.

Det är en fråga om vilken planet, vilken värld, vi ska lämna över till barnen och kommande generationer.

Men klimatkrisens konsekvenser är redan här, det är inte enbart en framtidsfråga. IPCC konstaterar att den fattigaste delen av världen redan nu kraftigt lider av klimatkrisen.

Det är också i allra högsta grad en fråga om vår gemensamma säkerhet.

När klimatkrisens konsekvenser blir för stora, som exempelvis vattenbrist eller extremtorka, riskerar det att leda till social orolighet, konflikter och krig.

Det finns ett tydligt samband mellan miljöförstörelse och konflikter. Av de 15 länder som står inför den absolut värsta och svåraste miljöförstörelsen, befinner sig elva av dem i konflikt.

**Människans ohållbara leverne leder till pandemier,
antibiotikaresistens och vi förlorar idag djurlivet i en takt som gör
att forskarna tror att vi är på väg in i det sjätte massutdöendet.**

Vänner,

Låt mig vara ärlig: jag är mycket orolig.

**Tiden vi har på oss att få ned utsläppen för att nå målet om 1,5
graders uppvärmning krymper. Men det måste göras!**

Vi har inget val.

**Samtidigt försöker de högerextrema göra klimatfrågan till sin nästa
stora strid. Med populism och faktaresistens vill de lura människor
att tro att klimatkrisen inte är på riktigt.**

Här måste återigen de progressiva krafterna förenas!

**Vi måste mobilisera oss lokalt, ta ansvar för vårt eget område och
land, men också se oss i ett globalt sammanhang!**

Att det jag och mitt land gör påverkar världen!

**Jag är övertygad om att det går att komma överens globalt –
eftersom vi helt enkelt inte har något alternativ.**

Men jag är också övertygad eftersom tekniken finns, likaså kunskapen och resurserna!

Det är egentligen "bara" en fråga om politisk handlingskraft, en fråga om ledarskap och prioritering!

Jag kommer från norra delen av Sverige. Just nu pågår en grön industriell revolution där. Samtidigt som utsläppen pressas ned skapas tiotusentals nya jobb! Orter som människor tidigare flyttade ifrån, bygger nu bostäder, skolor och kulturhus i rasande takt! I västra Sverige produceras nu fossilfritt stål! Det är en revolution! Det är framtiden!

Vi kan helt enkelt inte låta högerextremas rädsla för framtiden, bli vår rädsla att faktiskt agera kraftfullt!

Vi måste agera kraftfullt nu så att vi kan visa våra barn och ungdomar att vi förstår det allvarliga läget.

Så att de och deras framtida barn och barnbarn kan säga "vår planet är räddad".

Det är nu vi skriver framtidens historieböcker. Det är nu vi avgör vad våra barn och barnbarn kommer att säga om oss.

Och jag är övertygad om att klimatomställningen innebär att vi möter ett bättre samhälle än det vi lämnar bakom oss!

Vänner,

En gång i tiden var organisationer som OECD och Internationella valutafonden nyliberalismens främsta försvarare.

Nu konstaterar de gång på gång att jämlikhet är en förutsättning, inte motsättning, för tillväxt.

Jämlikhet är också en förutsättning för vår gemensamma säkerhet.

Därför är effektivare och mer rättvis omfördelning en ytterligare åtgärd vi identifierat.

Det är inte resurser som är problemet, tvärtom! Det är bara så vanvettigt snedfördelade.

Vi behöver helt enkelt omfördela resurserna och göra enorma investeringar!

Låt mig ta ett exempel.

2,8 miljarder människor är idag beroende av ved, biomassa och träkol för att kunna laga mat. Ungefär 800 miljoner människor lever helt utan tillgång till elektricitet.

Genom att bygga ut infrastrukturen så fler människor får el till sina hus ökar vi inte bara människors levnadsvillkor, vi minskar också utsläppen.

Den rikare delen av världen har en skyldighet att investera i den fattigare delen av världen! Vi har resurserna och möjligheterna att skapa en bättre värld!

Människor får det konkret bättre, men också hela världen!

Och detta är fullt möjligt! Kunskap finns, fakta finns, resurser finns!

Nu är det en fråga om handlingskraft!

Detta är ett gigantiskt framtidsprojekt som kan bidra till gemensam säkerhet, men som också gör så stor konkret skillnad!

Vänner,

Detta är egentligen inga nyheter. Redan för 40 år sedan varande Palmekommissionen för att ojämlikhet och fattigdom utgör stora säkerhetshot. Man slog fast att fred och välstånd var två sidor av samma mynt.

40 år senare kan vi tyvärr konstatera att klyftorna har ökat och ojämlikheten är skriande.

Det har också lett till ökade politiska klyftor och polarisering.

Ojämlikhet gör att människor får så olika villkor att vi inte kan eller försöker identifiera oss med varandra.

I klyftorna frodas misstro och hopplöshet

som i sin tur riskerar att leda till spänningar, konflikter och krig.

I flera decennier har människor betraktats som nyttomaximerade kunder på en marknad.

Det är dags att överge denna nyliberala tro och börja betrakta människor som just människor, med rättigheter och skyldigheter!

Vi behöver bygga robusta trygghetssystem som fångar människor när de faller.

Vi behöver göra stora sociala investeringar.

Investeringar i människors möjlighet till utbildning, jobb, frihet och trygghet!

Investeringar i vår gemensamma säkerhet, helt enkelt!

Vänner,

Det är endast med demokrati och respekt för människovärdet som vi kan bygga en hållbar fred.

Vi som har turen att leva i den demokratin får aldrig ta den för given!

Demokratin är skör och den måste försvaras varje dag.

Vi kan se en mycket oroväckande trend där tilltron till demokratin minskar.

Endast 13 procent av världens befolkning lever i en demokrati. En tredjedel av världens befolkning bor alltså i ett land med en auktoritär regim.

Även nationalismen ökar, vi ser hur allt fler länder sluter sig.

Man ska värna sitt land och kunna känna stolthet!

Det gör jag över Sverige och som statsminister kände jag alltid stolthet att få representera mitt land!

Men ditt land finns i en kontext. Omsorg om vårt eget måste också innebära att vi tänker på de andra.

Den amerikanska författaren Sydney Harris förklarar skillnaden mellan patriotism och nationalism så här

jag citerar

“(...)patrioten är stolt över sitt land för vad det gör, och nationalisten är stolt över sitt land oavsett vad det gör; det första förhållningssättet skapar en känsla av ansvar medan den andra en känsla av enfaldig arrogans som leder till krig”.

Slut på citat.

**Nationalismen är farlig,
för i sin trångsynthet tar den sig rätten att bestämma saker man inte har rätt till.**

Det är exakt det som händer i Ryssland just nu.

Putin tror han kan kontrollera sin befolkning, han tror han kan bestämma över Ukraina och han tror att han kan härska över en hel värld.

Försvaret av Ukraina är därför också ett försvar av demokratin, av ett fritt och öppet samhälle!

Vänner,

Det är inte lätt att vara hoppfull i tider som dessa.

Hur vi väljer att hantera och möta de hot vi står inför kommer att vara avgörande för människans överlevnad.

Det kan låta ödesmättat, men det är just så det är.

Samtidigt måste vi hålla hoppet vid liv!

Vi måste tro att vi har de bästa av dagar framför oss!

**Antingen bygger vi världen som tar fram det sämsta ur människor.
Där vi människor ställs mot varandra, där misstänksamheten och
hat får frodas.**

**Eller så bygger vi världen som tar fram det bästa. Där vi hjälps åt,
där tillit och medmännisklighet råder.**

Valet är helt och hållet vår gemensamma.

Jag vet vad jag väljer.

Tack för att ni har lyssnat!